

TAK BLÍZKO, A PŘECE TAK DALEKO

„Jé!“

Když Čong-suk uslyšela vrznutí dveří, polekaně vyskočila na nohy a krátce vyjekla. Z ochablých prstů jí vyklouzla synova použitá plínka a s plesknutím dopadla na podlahu. Otvor dveří vyplnila postava manžela, kterého tak dlouho neviděla. Její vyjeknutí však neneslo mnoho stop radosti. Byla zaskočená, ne-li přímo zděšená tím, jak drasticky se její muž proměnil.

Propadlé tváře, špinavé šaty, na jednom rameni zavěšená torna rozedraná téměř na cáry... Vždycky býval hubený a trochu nahrbený, ale teď se zdálo, že za posledních dvacet dní zestárl o stejný počet let. Kdyby ho Čong-suk neznala, snadno by si ho spletla s nějakým mužem ve středních letech. Může se vůbec člověk za tak krátkou dobu tak zásadně proměnit? Kam se poděl

ten muž, který v posledních několika letech jezdil k rodině vždy jen na krátké návštěvy?

„Co se tváříš tak vyděšeně?“ Jako by ji ta slova vysvobodila z nějakého zakletí. Čong-suk se rázem rozběhla a vrhla se manželovi do náruče.

„Jong-minův otče! Ty jsi naživu, božínku, ty jsi naživu...“

„No tak, no tak, nevyváděj tolik... probudíš dítě. Našeho syna.“

„Víš, jak dlouho na tebe čekám? Víš to?“ Čong-suk začala manžela bušit pěstmi do prsou.

„Neměla sis dělat starosti.“

„Jak jsem si je podle tebe neměla dělat? Odešel jsi odsud, ani ses pořádně nerozloučil. Byls rozčilený. Opi-lý. Neměl jsi cestovní povolení. Co jiného jsem mohla čekat než to nejhorší?“

„Za to, co se tehdy stalo... za to se omlouvám. Vážně mě to mrzí.“

„Málem bych zapoměla – co tvoje matka? Jak je na tom?“

„Moje matka...“

„Ano? Uzdravila se? Nebo...“

„Ne, ne, nic takového. I když... já vlastně nevím. Vůbec jsem se k ní nedostal.“

„Cože?“

„Vůbec jsem k nám domů nedorazil.“

„Tak kde jsi pro všechno na světě celou tu dobu vlastně byl?“

„Prosím tě! Ze všeho nejdřív potřebuju sklenici studené vody.“

Manžel s překvapivou silou rozepnul bundu, až zip zaskřípal na protest. Vypadalo to, že se snaží něco polknout a vyprahlé hrdlo se mu bolestivě svírá. Čong-suk mu honem nalila sklenici vody a on ji jedním douškem vyprázdnil. Vrátil sklenici manželce, bezmála se zhroutil na podlahu a pohledem vyhledal svého syna.

„Náš Jong-min tolik vyrostl...“

Čong-suk se zamračila, poplašená únavou a otupelostí, kterou slyšela z manželova hlasu; mluvil najednou jako člověk, z něhož dlouhá nemoc vysála veškeré síly. *Určitě je hrozně vyčerpaný*, napadlo ji. *A kdy naposledy jedl?*

„Tak zůstaň s Jong-minem a odpočiň si,“ řekla zvesela. „Půjdu zatím připravit něco k jídlu.“ Odběhla do kuchyně a začala propírat rýži, ale pak se zarazila.

„Nechceš se nejdřív umýt?“ zavolala. „Můžu ti natočit vodu.“

Odpovědi se nedočkala. Když vykoukla ze dveří kuchyně, ohromeně shledala, že manžel už stačil upadnout do hlubokého spánku. Ústa v bledém, vychrtlém obličejí měl otevřená dokořán a vypadal spíš jako mrtvola než živý člověk. Zpod svetru mu vylezla veš a začala lézt po kalhotách, její bílé tělíčko bylo na hrubé černé látce jasně vidět. Čong-suk přiskočila, honem ji smetla a rozmáčkla, pak se otrásla znechucením z takového výjevu a do očí jí vhrkly slzy. Co se to jejímu muži,

tomu laskavému, skromnému člověku asi přihodilo, že se vrátil v takovém stavu?

Následující tři dny spal jako mrtvý, zjevně dočista zmožený vyčerpáním. Teprve čtvrtého dnes se mu vrátilo dost sil na to, aby mohl své ženě vypovědět, co všechno prožil.

Máma je celá v bílém, stojí na kopci nad jeho rodnou vsí a dole se blyští modrá řeka. Ale je přece nemocná – jak se sama dostala z domu? Převozník se přičinlivě opírá do vesel, která rytmicky vržou, ale Mjong-čcholovi připadá, že se pohybují jako ve zpomaleném filmu.

„Jong-minův otče!“

Máma příběhne až na břeh řeky a roztáhne ruce k objetí, jako by si nepřála, aby se jejich znovushledání oddalovalo byť jen o jedinou vteřinu. Mjong-čchol je stejně netrpělivý a vyskočí z lodi ještě předtím, než přirazí k molu, jenže škobrtne a spadne přes okraj po hlavě do vody. Tady je ale hluboko, i takhle blízko u břehu... Sotva mu ta myšlenka bleskne hlavou, strhne ho proud dolů do hlubin. Chvíli sebou hází ve vodě, až se mu konečně podaří dostat hlavu zpátky nad hladinu, ale ke své hrůze zjistí, že už ho silný proud odtáhl doprostřed řeky!

„Mjong-čchole!“

Koutkem oka zahlédne mámu, jak běží podél břehu, obličej nyní stejně bílý jako šaty.

„Mami! Mami!“ volá na ni, v zoufalství sebere všechny síly a začne máchat rukama, aby se postrčil k ní.

Vtom Mjong-čchola popadne čísi ruka pevně za rameno a jemně s ním zatřeše.

„Co...? Co?“

Sen se rozplynul a Mjong-čchol otevřel oči. Kdo je ten mladík, který na něj shlíží, a proč se tváří tak ustaraně? Jak se Mjong-čchol postupně probíral, najednou jeho pozornost upoutal zvuk kol drkotajících po kolejkách. Uvědomil si, že sedí schoulený v koutě vagonu, a rázem se napřímil.

Zřejmě bylo pozdě v noci, protože s hlavou položenou v klíně pospávali i lidé nacpaní do uličky.

„To je dost, že jsi vzhůru!“ Mladík hovořil tiše, ale v jeho hlase byla i tak jasně patrná úleva. „Dobře si promysli, co teď uděláš. Nikam nechvátej. Nemáš u sebe cestovní povolení ani lístek. Byl jsi opilý.“

Tohle sdělení mělo na Mjong-čchola stejný účinek, jako by skutečně spadl do studené vody. Rázem byl zcela vzhůru a vnímal, co se děje kolem. Zároveň se mu v hlavě jako ve filmu přehrál sled událostí, které ho do této nezáviděníhodné situace dostaly.

V čekárně Druhého oddělení vládlo napjaté ticho. Skličující atmosféru nemělo na svědomí jen velké množství lidí, kteří se v nevelké místnosti mačkali a všichni se zatajeným dechem čekali, až přijdou na řadu, ani letní

dušno, které sem stoupalo z rozpálených ulic venku. Podílely se na ní i všechny vývěsky s nápisem „Směrnice pro cestování“, tak početné, že mezi nimi sotva bylo vidět kus zdi, a přeplněné křiklavými hrozbami jako: „pokuta“, „nucené práce“ nebo „právní sankce“. A svou roli sehrála i dvojice hlasů u prosklené přepážky s půlkruhovým otvorem jako v nádražní pokladně; hlas za sklem přísně štěkal, zatímco ten před ním rozechvěle škemral.

Zda úředník dané osobě žádost schválil či zamítl, bylo nesmírně důležité pro všechny přítomné, takže kromě hovoru žadatele s posuzovatelem vládlo v místnosti stejně tíživé ticho jako na hřbitově a nenarušilo je ani jediné zakašláání. Všichni dobře věděli, že jen zhruba jedna z deseti žádostí se dočká schválení, proto pokaždé když někdo couval od přepážky s úklonami, vděčným úsměvem a povolenkou v ruce, zaševalily čekárnou zklamané vzdechy, jako když se do listů na stromech opře mírný vánek.

Mjong-čchol musel čekat přes čtyřicet minut, než se dostal na řadu a směl přistoupit k okénku.

„Ano, soudruhu?“ oslovil ho posuzovatel a upřel na něj vypoulené oči. Byl to muž ve středních letech s úzkým čelem, širokou bradou a pletí posetou šedivými skvrnami jako žába na podzim; hřadoval na vysoké židli jako soudce za dynastie Korjo, takže i vytáhlý Mjong-čchol musel zaklánět hlavu, aby vyslychajícímu mohl pohlédnout do očí.

„Proč jste tady?“ vyštěkl úředník zvýšeným hlasem, jako by ho popudilo, že jeho tázavý pohled nestačil. Mjong-čcholovi taková neomalenost nadobro svázala jazyk. Tak to s ním bylo pokaždé – kdykoli se setkal s něčím nepříjemným nebo matoucím, slova, která chtěl říct, mu nešla z úst. Možná proto, že toho mohl říct tolik, se všechno napěchovalo na sebe a uvízlo mu v hrdle jako korek.

A chtěl toho hodně říct i tentokrát – že právě obdržel telegram se vzkazem: „MATKA VAZNE NEMOCNA“; že šlo už o třetí takovou zprávu za poslední měsíc; že pokaždé když si podal žádost o cestovní povolení do své rodné vsi, byla mu zamítnuta; že pokud to dnes dopadne stejně, možná svou matku už nikdy neuvidí, přinejmenším ne na tomto světě! Ale ty vypoulené oči ho nadobro zastrašily a Mjong-čchol ze sebe dokázal vypravit jen: „Já... tohle,“ načež uhladil telegram, který do té chvíle svíral ve zpocené dlaní, a opatrně ho prostrčil otvorem ve skle.

„Co to je?“

„To je telegram.“

„Myslíte si, že nepoznám telegram? Ale proč jste mi ho přinesl? Měl jste si podat žádost v zaměstnání, tam vám cestovní povolení vyřídí vedoucí oddělení.“

„Ano, to jsem nejdřív udělal, ale byla mi zamítnuta...“

„Aha. A to si myslíte, že přijdete sem a získáte povolení na žádost, která už vám byla zamítnuta?“

„Jde o to, že už je to potřetí...“ Mjong-čchol vytáhl z kapsy další dva telegramy, pomuchlané, ohmatané kusy papíru, které u sebe zjevně nosil už nějakou dobu. „Vezměte prosím ohled na moji situaci. Jsem její prvorozený, její jediný syn. V naší vesnici zůstala jen moje mladší sestra a ta žije u rodiny svého manžela...“

„To stačí.“ Všechny tři telegramy byly v odmítavém gestu vystrčeny z okénka. „Máme shora nařízeno všechny cesty do téhle oblasti zakazovat. Probíhají tam přípravy na nějakou státní akci první kategorie – víte snad, co to znamená, ne? Správně, sám náš Nejdražší vůdce. Ale proč tady prozrazuju tajné informace nějakému tupému horníkovi?“

„Ale stejně, když se matka, která vás přivedla na svět –“

„Dost! Jestli chcete smlouvat, běžte si na trh. Tohle je Druhé oddělení, žádný pouliční stánek!“ Zdálo se, že mužovy vypoulené oči by mohly každým okamžikem vypadnout z důlků. Mjong-čchol si poraženě povzdechl a znělo to, jako by v něm cosi zhaslo. Druhé oddělení se nacházelo v budově hospodářského výboru, ale ve skutečnosti spadalo pod dohled vojenské policie. Jeho zaměstnanci byli příslušníci státní bezpečnosti v civilních šatech – to věděl každý, kdo sem přišel. Proč tedy ten muž cítí potřebu vytahovat se svým postavením a dávat okatě najevo, jak se tu mrhá jeho vzácným časem?

Mjong-čchol se s náležitou uctivostí vzdálil z kýženého místa u přepážky. V duchu si představoval, jak

teď asi vypadá jeho matka, nemocná a upoutaná na lůžko, kde se o ni stará jen jeho sestra. Představoval si i svou sestru, která by teď správně měla být v domě svého manžela a která jistě neustále naslouchá, kdy už uslyší bratrovy kroky! Jeho nebohá ovdovělá matka, která v životě nepoznala nic jiného než dřinu na statku a mohla si ruce upracovat, aby sama zaopatřila své děti!

Původně Mjong-čchol plánoval, že se do rodné vsi vrátí po skončení služby v armádě. Myslel si, že bude pracovat po matčině boku, a doufal, že jí alespoň nepatrně usnadní život v těch letech, která ji dělila od starobní penze. Navíc tu samozřejmě byla jistá mladá dívka – byla připravená na něj počkat; měli spolu dohodu. Ani poté, co byl propuštěn z armády a celá jeho rota se přesunula do dolu Komdok, nebyl ochotný se tohoto snu vzdát.

Co všechno udělal, aby z dolu unikl a vrátil se k matce! Škudlil a šetřil, aby měl dost na úplatek pro oblastního tajemníka Strany, předákovi dolu jako laskavost opravil podlahové topení a přinutil svého známého, který pracoval v nemocnici, k padělání dopisu, v němž se psalo o vážné nemoci jeho matky. Ale společenská pravidla zůstávala striktní a neměnná a nepovolovala nejmenší výjimku, nikdo nehodlal Mjong-čcholovi nabídnout prst z obavy, že by si mohl vzít celou ruku. Nakonec mu nezbylo nic jiného než poslat pro svou vyvolenou – alespoň to mu dovolili – a matku nechat ve vsi o samotě.